

Jaarverslag 2019 Historisch Museum Den Briel

Beleid en uitvoering

Het museum voerde op zijn drie locaties het collegeprogramma 2018-2022 uit evenals het in juli 2017 door de raad geaccordeerde *De Poorten Open. Museumbeleidsplan 2017-2023* (en de daarin genoemde museale gedragscodes).

Op verzoek van het museum voerde de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in januari 2019 een onderzoek uit naar het klimaat in het gehele museumgebouw aan de Markt 1. De RCE heeft aanbevelingen gedaan, met name voor de nieuwe tentoonstellingszaal. Vlak erna werd op verzoek van het museum een beveiligingsonderzoek uitgevoerd door Museum Security Network hetgeen resulteerde in aanbevelingen die zijn opgevolgd.

Conform het besluit van de gemeenteraad in november 2018 werd de Cornelia van der Linden zaal tot museaal verantwoorde tentoonstellingsruimte heringericht (afdichting ramen, klimaatbeheersingsapparatuur, aanpassing verlichting, aanpassing beveiliging inbraak en brand). Het voor 2019 beschikbaar gestelde bedrag van € 35.000 werd niet geheel besteed.

Op 14 maart werd de nieuwe website van het museum feestelijk gelanceerd. De website heeft nu een eigentijdse opbouw en vormgeving, is tweetalig, bevat nieuwe teksten en afbeeldingen. De plaatsing op de website van de database van de museumcollectie bleef gehandhaafd. De website werd wekelijks bijgewerkt.

Conform het museumbeleidsplan werden voor de zomertentoonstelling 2019 en bijbehorende publieksactiviteiten een tijdelijk gastconservator en projectmedewerker aangetrokken.

Een wervingsactie vrijwilligers van december 2018 leidde tot 18 nieuwe, blijvende vrijwilligers in 2019. Het totaal aantal vrijwilligers per 31 december 2019, voor de drie locaties samen, bedroeg 57.

Twee vrijwilligers vertrokken in 2019, vier vrijwilligers hebben in 2019 hun vertrek per 2020 aangekondigd.

Voor de uitbreiding van het museumgebouw met twee banieren aan de gevel werd een omgevingsvergunning gevraagd en verkregen. Ten gevolge van de restauratie van het torentje van het stadhuis konden de banieren (die klaar liggen) nog niet worden aangebracht.

Op vrijdag 11 oktober werd het Visserijmuseum Zwartewaal officieel geopend door dr. Adri P. van Vliet, plaatsvervangend directeur van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie, en wethouder Bert Van Ravenhorst. De herinrichting omvat behalve een publieksruimte een geheel nieuw depot en werkplekken voor de vrijwillig collectieregistratoren. De museale herinrichting werd financieel mogelijk gemaakt door de nog te verwachten opbrengst van de gronden Hellevoetsluis uit de erfenis Cornelia van der Linden. De kosten voor de museale herinrichting bleven binnen het taakstellende budget van € 78.000.

De gemeente nam in 2019 een nieuw kassasysteem in gebruik. Ook het museum maakte hier deel van uit. Voor het museum ging het nieuwe kassasysteem per 1 november live.

Conform de wetgeving AVG stelde het museum in samenwerking met de functionaris gegevensbescherming een verwerkingsregister op.

Het museum nam in februari 2019 deel aan het gemeentelijke benchmarkonderzoek en in juli aan het onderzoek Zero Based Budgetting.

In oktober besloot de gemeenteraad van Brielle tot een tariefverhoging van de entreprijzen van het museum per 1/1/2020.

November 2019 besloot de gemeenteraad van Brielle tot het onderzoek naar een verbetering van de efficiency en de beheersvorm van het museum. De rapportage, van Bureau Berenschot, wordt voorjaar 2020 verwacht.

In 2019 werd de gewenste vrijwillig medewerker werving sponsoring/subsidie niet gevonden.

Bezoekers

Qua sec het bezoekersaantal museum Markt 1 passeerde het museum in 2019 in december weer de magische grens van 10.000. Uiteindelijk ontvingen de medewerkers van Historisch Museum Den Briel in 2019 in totaal 20.096 bezoekers.

De opbouw van dit getal is als volgt: 10.215 museum Markt, 4.820 persoonlijke begeleiding bezoekers VVV I punt Markt, 2.315 zelfstandige bezoekers database VVV I punt Markt, 306 bezoekers Visserijmuseum Zwartewaal; 2.438 bezoekers vuurtoren De Stenen Baak in Oostvoorne.

Het bezoek aan de zomertentoonstelling 2019 leverde 51,7 % meer bezoekers op in vergelijking met de tijdelijke tentoonstelling in 2018.

Collectiebeheer

Het museum beheerde de collectie van de gemeente Brielle, van de Historische Vereniging De Brielse Maasmond en van de eigenaren van de langdurige bruiklenen (zie onder vaste presentatie).

Aankopen

Het museum verwierf in 2019 via aankopen:

- Topografische kaart van de Nederlanden (gravure, Hondius 1631)
- Ingekleurde gravure Titelblad College van de Grootvisserij (1750)
- Ingekleurde gravure Hof van Putten (Spilman 1749)
- Portretminiatuur van Witte de With
- Kaart Afrika ivm tentoonstelling Maerten Tromp en Witte de With (gravure 1749)

Schenkeningen

Daarnaast werden veel schenkingen gedaan zoals een tekening van het interieur van de Sint-Catharijnekkerk van de hand van Martinus Middelhoek, persoonlijke eigendommen van de bij het bombardement Brielle op 4 maart 1943 omgekomen Maaïke van Rietschoten, een vaandelkast en werd de deelcollectie Roest van Limburg uitgebreid.

(Geprolongeerde) uitgaande bruiklenen:

- Cultuurhuis, alwaar twee vitrines met objecten Historische Vereniging De Brielse Maasmond;
- Medisch Centrum Brielle, waar een vitrine met medische objecten werd geplaatst, in het kader van het project *museumcollectie in de etalages*.
- Binnen bovengenoemd project werden collectiestukken uitgeleend aan restaurant Chez André, Rijcken Mode, de Brielse Tafel en het Sinterklaashuis.

Inkomende tijdelijke bruiklenen

Voor de tentoonstelling "De Gebroeders De Witt. Iconen van de Gouden Eeuw" werden veel tijdelijke bruiklenen verkregen, zie verder onder Tentoonstellingen.

Collectieregistratie

De collectieregistratie werd conform het museumbeleidsplan uitgevoerd. Voor het programma Adlib werden de accounts uitgebreid voor de vrijwillig medewerkers van het Visserijmuseum.

Behoud en Beheer

Het behoud/beheer van de collectie (passief en actief) werden conform het museumbeleidsplan uitgevoerd.

Klimaat

De klimaatbeheersing werd volgens de richtlijnen en rapportage van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed uitgevoerd. Wederom is geconstateerd dat de 17de-eeuwse gebouwen die de museumcollectie huisvesten qua klimaat lastig in de hand te houden zijn en dat op korte termijn meer actie nodig is.

PresentatieVaste presentatie

De vaste presentatie bevat(te) langdurige bruiklenen van bijvoorbeeld de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, het Scheepvaartmuseum Amsterdam, het Rijksmuseum van Oudheden Leiden, Museum De Lakenhal Leiden, het Rijksmuseum Amsterdam, the Detroit Institute of Arts in Detroit en Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam/Provinciaal Archeologisch Depot Alphen aan de Rijn.

De vaste presentatie in de Brielse schatkamer en die in de zeeheldenzaal aan Markt 1 bleven ongewijzigd.

Uitbreiding vaste presentatie

De vaste presentatie over de Tachtigjarige Oorlog aan Markt 1 werd uitgebreid met twee langdurige museale bruiklenen:

- Portret van Lodewijk van Nassau, broer van Willem van Oranje, paneel, circa 1573
Collectie Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Een harnas en morion, 16^e eeuw
Collectie Nationaal Militair Museum, Soesterberg.

Externe presentaties

Het museum heeft een permanente presentatie van bouwfragmenten op de eerste verdieping van de toren van de Sint-Catharijnekerk.

Bezoekersaantallen aan deze presentatie in de kerk worden door het museum niet meegeteld in het bezoekersaantal.

Tentoonstellingen

In de zomer van 2019 werd de tentoonstelling "De Gebroeders De Witt. Iconen van de Gouden eeuw" gepresenteerd. De opening werd op 15 juni (de geboortedag van Cornelis de Witt) verricht door drs. Jean-Marc van Tol.

Gastconservator voor deze tentoonstelling was de expert van het onderwerp: Dr. Ronald Prud'homme van Reine. Hij schreef ook de bij de tentoonstelling behorende publieksvriendelijke publicatie.

Heel bijzonder en een verrijking was de samenwerking met de Stichting Oud-Geervliet die in Geervliet in dezelfde periode een tentoonstelling presenteerde over Cornelis de Witt als ruwaard van Putten. Voor deze dubbeltentoonstelling brachten het museum en de Stichting Oud-Geervliet gezamenlijk een brochure uit met een fietsroute tussen Brielle en Geervliet en informatie over de gezamenlijke publieksactiviteiten.

Op de avond van de opening vond de storytrail *Gebroeders De Witt in Brielle* plaats. Deze theaterwandeling, die eindigde in de Sint-Catharijnekerk, werd in opdracht van het museum en in samenwerking met de Gidsengroep Brielle ontwikkeld door het

theatergezelschap Stadsavonturen. De storytrail werd in Brielle in augustus en oktober herhaald.

Het bezoek aan de zomertentoonstelling 2019 leverde 51,7 % meer bezoekers op in vergelijking met 2018.

De tentoonstelling omvatte meer dan veertig museale bruiklenen van het Rijksmuseum, Amsterdam Museum, Haags Historisch Museum, Mauritshuis, Museum De Gevangenpoort, Museum Rotterdam, Koninklijke Bibliotheek, Dordrechts Museum, Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam en het Streekarchief Voorne-Putten. Heel bijzonder was het bruikleen van de gouden beker van Cornelis de Witt die in bruikleen werd gegeven door Musée de Cluny/Musée du Louvre, Parijs.

Voor de presentatie van de beker werd een, overigens duurzame, inbraakwerende klimaatvitriene vervaardigd. De Historische Vereniging de Brielse Maasmond droeg aanzienlijk bij in de bekostiging van de vitrine. Andere sponsorverzoeken hadden helaas geen resultaat.

Educatie

Ten gevolge van een vacature voor educatie kon het onderwijsprogramma *Schatgraven* voor groep 1 en 2 kon niet worden aangeboden; bij de tijdelijke tentoonstelling werd geen educatief en geen gezinsprogramma ontwikkeld. Voor de continuering van het lesprogramma *1 april*, vanuit het Erfgoedspoor, en het programma *Portretten*, financieel mogelijk gemaakt door de Stichting Merula Weeshuis, werd een coördinator aangetrokken. De locatie van de tentoonstelling *Portretten* van de groepen 6, was in 2019 *De Brielse Tafel*. Voor het VO bood het museum (2 x) drie varianten van het educatieve programma *Opstand in de Nederlanden* en het lesprogramma archeologie. Het museum nam als locatie deel aan Open Monumentendag (georganiseerd door de Stichting Kunst & Cultuur Brielle). Het museum leverde een bijdrage aan de teksten bebording vestingwerken.

Publieksactiviteiten algemeen

In januari vond de traditionele taxatiedag door het Venduhuis Rotterdam plaats; in april nam het museum deel aan de Nationale Museumweek. Ten gevolge van de vacature educatie werd niet deelgenomen aan de landelijke Archeologiedagen en niet aan de Maand van de Geschiedenis.

Publiekactiviteiten bij de tentoonstelling Gebroeders De Witt

Bij de tentoonstelling werden de volgende activiteiten georganiseerd:

- juni 2019	Sanne Hermans lezing over de Beker van Cornelis de Witt
- augustus 2019	Vertoning film Michiel de Ruyter
- september 2019	Lezingen Vrienden van De Witt
- oktober 2019	Ineke Huysman (Huygens Instituut ING) lezing over de brieven van Johan de Witt
- meerdere malen	Storytrail Gebroeders De Witt in Brielle door het theatergezelschap Stadsavonturen

Wetenschappelijk onderzoek en publicaties

Bij de zomertentoonstelling verscheen van de hand van gastconservator Dr. Ronald Prud'homme van Reine een vertaalslag van zijn onderzoeksresultaten, bedoeld voor het brede publiek:

De Gebroeders De Witt. Iconen van de Gouden Eeuw, Brielle, juni 2019.

De vaste wetenschappelijk medewerker van het museum verrichtte onderzoek ten behoeve van zijn publicatie van de eigentijdse bronnen over de inname van Den Briel door de watergeuzen. De bronnen bevinden zich in het Streekarchief Voorne Putten in Brielle, in het Algemeen Rijksarchief Brussel en in Franse, Spaanse en Engelse archiefinstellingen. De publicatie verschijnt in 2022.

Publiciteit

Mede door het onderwerp van de tijdelijke tentoonstelling was de free publicity in 2019 enorm: het museum verscheen regelmatig in lokale en regionale dagbladen zoals het AD, in historische tijdschriften maar ook in de Dortse kranten en de *Telegraaf*. Verder werd de binnenkomst en plaatsing van de beker uit het Louvre uitgezonden op TV Rijnmond. In relevante media zijn advertenties geplaatst.

Het instagramaccount @museumdenbriel en het twitteraccount @MuseumDenBriel werden goed bezocht. De facebookpagina werd door een vrijwilliger regelmatig voorzien van berichten; op de museumwebsite werden alle activiteiten van het museum gepubliceerd.

Bezoeken website

De website van het museum ontving in 2019 41.810 online bezoekers. Dit is een stijging van ruim 29% ten opzichte van 2018. Van het totale aantal online bezoekers was 53 % afkomstig van de Google Grants.

Bijdrage citymarketing en (regionale) samenwerking

Met diverse instellingen in Brielle (zoals het Streekarchief Voorne-Putten, Historische Vereniging De Brielse Maasmond, de Gidsengroep, de 1 aprilvereniging, stichting Het Merula Weeshuis, het Sinterklaashuis, de Culturele Commissie Sint-Catharijnekerk, de BBV, Stichting Kunst en Cultuur Brielle en OP Voorne Putten) nam het museum als aanbieder van cultureel erfgoed en/of als organisator deel aan gezamenlijke activiteiten (bijvoorbeeld de werkgroep citymarketing) om de stad in zijn totaal te vermarkten en het verblijfstoerisme voor Brielle te vergroten.

Nieuw was de samenwerking met de stichting Oud-Geervliet en de Vereniging Vrienden van de Witt. In september werd het initiatief tot een samenwerking met de stichting Michiel de Ruyter in 2023 gestart.

Met de Stichting Museumplatform Hellevoetsluis en de Oudheidkamer Oostvoorne werden de banden verstevigd.

Bedrijfshulpverlening

De wettelijke bedrijfshulpverlening (levensreddende handelingen, blussen en ontruimen) werd op doordeweekse dagen volgens een rooster uitgevoerd door de vijf, vanaf mei vier vaste museummedewerkers die daarvoor jaarlijks worden bijgeschoold. In het weekend en op feestdagen werd de BHV taak door Roxy Beveiliging uitgevoerd.

Personeel

De fte bedroeg in 2019 3,4 verdeeld over vijf functionarissen (waarvan 3 fte aan specialistische museumfuncties en 0,4 fte aan administratieve ondersteuning. De medewerker educatie en publieksbegeleiding vertrok per 1 mei; de vacature kon nog niet worden opengesteld.

Eén vaste medewerker trad toe tot de OR van de gemeente.

In het kader van haar Master Geschiedenis aan de Erasmus Universiteit Rotterdam vervulde Amber Christen gedurende drie maanden een stage.

Vrijwilligers

Het aantal vrijwilligers nam per saldo toe en bedroeg eind van het jaar 57. Het merendeel van de vrijwilligers verzorgde de openstelling voor het publiek van het museum, de Stenen Baak en het Visserijmuseum, de begeleiding van schoolklassen en rondleidingen. Andere vrijwilligers boden technische ondersteuning, ondersteuning op het gebied van collectiebeheer/collectieregistratie, het plaatsen van facebookberichten,

veilinginformatie, koeriersactiviteiten. In verband met de beveiliging tijdens de tentoonstellingsperiode werkten de vrijwillig receptionisten/suppoosten dubbele shiften. Aan de vrijwillig medewerkers werden verschillende cursussen aangeboden (collectieregistratie Adlib, hedendaagse erfgoedwijsheid en Visual Thinking Strategies).

Het vrijwilligersuitje 2019 vond plaats op 13 januari 2020.

Financiën

De uitgaven voor tentoonstellingen en de inrichting van de vaste presentatie zijn in 2019 toegenomen ten gevolge van de benodigde professionele kunsttransporten, verzekeringen en de onverwachte noodzakelijke uitbesteding voor het verplaatsen van de glasplaten van de vitrines in de vaste presentatie (wat voorheen intern kon worden uitgevoerd).

Museumcommissie

De museumcommissie, adviescommissie voor college en raad, kwam in 2019 twee maal bijeen in Brielle, had telefonisch overleg en leverde het college 4 adviezen.

Marijke Holtrop, directeur
Historisch Museum Den Briel, gemeente Brielle
laatstelijk bijgewerkt 18 augustus 2020

Medewerkers per 31 december 2019

Marijke Holtrop	directeur
Jeanette de Lange	medewerker collectiebeheer
Karen de Moor	webmaster, projectmedewerker
Alexandra Dijkstra-Peeman	administratief medewerker
Ronald Prud'homme van Reine	gastconservator
Roel Slachmuylders	wetenschappelijk medewerker/assistent conservator

Vrijwillig medewerkers per 31 december 2019

Cora Arkenbout-Visser	receptionist
Hannie Bal	rondleider, med collectiebeheer
Ans van Beek	receptionist en suppoost
Adri Brooshooft	baakwachter
Tom Cartier	rondleider
Amber Christen	collectieregistrator, stagiaire februari-juni
Marianne Dirks	museumdocent, coördinator schoolbezoeken
Margreet Dijkstra-Matthijsse	museumdocent
Anneke van Driel	receptionist
Ed van Dorp	museumdocent en suppoost
Cor Droogers	receptionist
Hans Elsenaar	baakwachter en suppoost
Fré Eggens	courier en collectieregistrator Visserijmuseum
Marthy den Engelsman	baakwachter, suppoost, gastvrouw Visserijmuseum
Margot van der Gaauw	baakwachter, suppoost, receptionist
Maarten Gielis	fotograaf
Sahidan Goelamhaider	gastvrouw Visserijmuseum
Michael Guirguis	baakwachter
Djoeke de Haan	baakwachter
Bettie de Haan-Deden	baakwachter
Merel den Hartog	suppoost
Paula Hey-Bergmann	receptionist, suppoost, beheer museumwinkel
Guido Huijbers	suppoost
Zita Huykman	collectieregistrator Visserijmuseum
Rien Jager	baakwachter
Laurent van Kaam	museumdocent
Ankie Kalkman	receptionist
Ankie Kraaijeveld	museumdocent
Meta 't Lam	gastvrouw visserijmuseum
Fieke Lambert	receptionist en museumdocent
Els Laroy-Meeuwse	rondleider
Jan Lodder	baakwachter
Iris Lodder-van Dijk	receptionist en baakwachter
Jan Modderman	museumdocent
Leo van der Molen	rondleider
Hans Nachtweg	collectieregistrator Visserijmuseum
Corina Poldervaart	gastvrouw Visserijmuseum
Nathaly Robben	facebookberichten
Michael Rollins	technisch medewerker, zomersuppoost
Hans van Rutten	receptionist, suppoost, collectieregistrator Visserijmuseum
Trudy Schipper	museumdocent en rondleider
Hans Schmidt	collectieregistrator Visserijmuseum
Clasine Snellens	rondleider

Kees Stolk	suppoost
Thomas Teuben	suppoost
Sebastiaan van Venetiën	veilingen
Dick Visser	winterbaakwachter
Thea Vollmuller	liaison Sint-Catharijnekerk
Henk Vonk	museumdocent
Pia Voogt	gastvrouw Visserijmuseum
Nel Voorbrood	begeleidster kinderfeestjes
Joke Voormolen	receptionist
Wilma de Vries	receptionist
Nico de Vries	baakwachter en suppoost
Hans Walgien	museumdocent
Loes Wijnroks	suppoost
Arjan de Zwart	collectieregistrator Visserijmuseum

De museumcommissie (adviescommissie voor college en raad) bestond uit:
Jelle Holwerda (vz), Irma van Oosten, Trudy Schipper en Antoinette Visser.